

TÁMOP-3.1.4-08/2-2009-0265

Feladat-ellátási hely:
Napköziotthonos Óvoda
3322 Hevesaranyos, Petőfi Sándor út 3.

Saját innováció:

„Ölelj át!” szülői program

Készítette: Bartáné Lehóczky Anna

Hevesaranyos, 2010

TARTALOM

Bevezető	3
1. Az „Ölelj át!” szülői program indokoltsága.....	4
1.1 A hevesaranyosi kisgyermek család és szociokulturális helyzete.....	4
1.2 Az "Ölelj át!" szülői program a befogadó óvodai nevelésünk első lépése.....	8
2. Az „Ölelj át!” program.....	11
2.1. Az „Ölelj át!” programunk jelentősége	11
2.2. A 2009/2010-es nevelési év „ Ölelj át!” programunk foglalkozásai	17
2.3. „Ölelj át!” programunk megvalósításának tapasztalatai.....	23
3. Ölbéli játékok gyűjteménye	26
Altatók	27
Arcsimogatók	29
Csiklantoók.....	31
Tenyeresdik.....	32
Tapsoltatók	34
Ujjkiolvasók.....	35
Ökölütögetők.....	37
Csipp- csipp csókák.....	38
Orrfenők	39
Láblógatók.....	40
Sétáltatók.....	41
Csücsültetők.....	44
Hintáztatók.....	44
Lovagoltatók	45
Egyéb dajkarímek	47
Gyermekkönyha.....	48
Főzicskélők.....	48
Ételkínálók.....	50

Bevezető

Mint gyermekekkel foglalkozó pedagógust már rég óta foglalkoztatott az a gondolat, hogyan is helyezhetném előtérbe és hangsúlyozhatnám az itt élő roma származású emberek számára az anya és gyermek kapcsolat fontosságát. Milyen módon és milyen formában jeleníthetném meg az itt élő emberek számára e kapcsolat lényegi mivoltát és életre szóló fontosságát. Hogyan hangsúlyozhatnám az édesanyák döntő szerepét gyermekeik nevelésében, személyiségük alakításában, fejlődésükben, és azok későbbi életút alakulásában.

Tisztában voltam azzal, hogy tudományos magyarázatokkal, komplikált elméleti kifejtésekkel itt nem érek el eredményeket.

Töprengéseim során arra a megállapításra jutottam, hogy a kompetencia alapú óvodai neveléshez hasonlóan itt is a közvetlen tapasztalatszerzést, az élményszerűséget kell előtérbe helyeznem. Olyan helyzeteket kell kialakítanom, ahol édesanyák és gyermekek együtt, közösen, egymásra figyelve élhetik meg kapcsolatuk belső titkos szépségeit.

Ezeknek a helyzeteknek a megteremtésére adott lehetőséget az „**Ölelj át!**” program, s mint innovációt nagy örömmel fogadtam. Úgy éreztem, megvalósulhat mindaz, amire eddig is készültem és vágytam. Egy tudatosan megtervezett, a mamák és babák igényeihez alkalmazkodó program részesévé válhattam, melyben segíthettem, hogy mama és baba egymásra találjon, s kettőjük közötti érzelmi kapcsolat és kötődés a közösen megélt tevékenységek során még erősebbé és tartósabbá váljon.

I. Az "Ölelj át!" szülői program indokltsága

I.1 A hevesaranyosi kisgyermekek családi szociokulturális helyzete

Hevesaranyos Heves megyében, a Mátra és a Bükk határán, az Ózd-Egercsehi medencében, Egertől észak-nyugati irányban 20 km-re fekszik. A megyén belül a belápátfalvai kistérséghez tartozik Zsáktelepülés, szerkezete U alakú, közepén a Laskó patak nyugati ága, az Aranyos patak folyik keresztül. Első okleveles említése a XIII. század végéről származik Terra Aranus formában, és 1903-ig Aranyosnak nevezték. Nevezetessége a falu közepén álló egytornyos, késő barokk templom, melyet Keresztelő Szent János tiszteletére emeltek.

Az általános iskola falán I. és II. világháborús emléktábla méltatja az elesett hősök emlékét.

2001-ben a millennium jegyében emlékparkot avattak emlékoszloppal a templom előtti téren. Ez alkalomra készült el a címer és a községzászló egyaránt.

A falu legnagyobb értéke, természeti szépsége, ma is aranyat ér. A településen nincs jelentősebb szennyezésű ipari tevékenység, a közúti forgalom csekély. Az ide látogató az év bármely szakában megcsodálhatja a kanyargós hegyi patakokat, gyönyörű erdőket, dombokat. Kirándulhat, túrázhat a szomszédos Bükkszékre, Fedémesre.

Jó felüdülést nyújt a vadászat.

Szállásra a község központjában lévő közösségi ház tetőterében van lehetőség az év bármely szakában.

A település gazdasági helyzetének fontos tényezője, hogy ipari üzem nem található, csupán a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás területén tevékenykedik néhány mikroállalkozás. Ezek csupán elenyésző adóbevételt jelentenek a forráshiányos önkormányzat számára.

A rendszerváltáskor felszámolták az egyetlen jelentősebb munkalehetőséget biztosító termelészövetkezetet. Helyben csupán az önkormányzati intézményekben, a helyi

lakásotthonban s egy-két helyi vállalkozónál van munkalehetőség, ami elenyésző. A foglalkoztatottak kevés százalékban a szomszédos Bátorba, nagyobb arányban a megyeszékhelyre ingáznak.

Mivel a település távol esik a főbb közlekedési útvonalaktól, nem várható a jövőben sem, kitörés.

A településen 685-en élnek, lakosság száma lassan csökkenő tendenciát mutat. Ez részben a munkalehetőség hiánya miatt fellépő lassú elvándorlásból, másrészt abból ered hogy a születések száma az utóbbi években alatta marad a halálozásoknak.

Ugyanakkor az utóbbi években jelentkezik a megyeszékhelyről kiszoruló, munkanélküli, alacsony státusú rétegek bevándorlása is, akik munkahelyük elvesztésével és a megélhetési költségek növekedésével – az egyébként is hátrányos helyzetű – kistelepülésekre kényszerülnek.

A lakosság korösszetételére jellemző a lassú előregedés. A lakosság nemzetiségi hovatartozását illetően a roma származásúak aránya igen magas: több mint 30%, mely fokozatosan emelkedik.

A településen élő óvodáskorú gyermekek 75%-a halmozottan hátrányos helyzetű, ők valamennyien a helyi óvodába járnak.

A településen egy 25 férőhelyes I csoportos óvodában folyik az óvodai nevelés.

Jelenleg a beírt gyermekek száma 21 fő. A becslések alapján a következő évek létszáma hasonlóan alakul. Az óvodás korú gyermekek körében még nem jelentkezik átóvodáztatás más településekre.

A HH és HHH gyermekek száma viszonylag magas értéket mutat. Az óvodába járó gyermekek 85 %-a hátrányos helyzetű, s 75 %-a halmozottan hátrányos helyzetű. Ennek a magas arálynak az oka a szülők alacsony iskolázottsága.

A jövőben a hátrányos helyzetű gyermekek arányának emelkedésével kell számolni az utóbbi évek tendenciája alapján. Ez a tény komplex beavatkozást igényel az intézménytől.

Összegzésül elmondható, hogy a településen az óvodai férőhelyek száma minden a felvételi körzetben élő gyermek részére biztosított. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos gyermekek kiszűrését már 3 éves kortól kell kezdeni. A szocializációs hátrányok leküzdése érdekében az óvodai ellátás 3 éves kortól biztosított az óvodánkban.

Az itt élő , zömében cigány származású szülők életére az örökös hiány jellemző. A megfelelő kereset, a jó életkörülmények, az ivóvíz, a megfelelő táplálkozás, az iskolázottság, és a nem cigányokkal való versenyképesség hiánya. Szegényes körülményeik között általában céltalanul élik napjaikat. Megélhetésük egyik- napról a másikra történik. Javaikat nem tudják beosztani.

Azonban nemcsak hiányt tapasztalunk körükben, hanem pozitívumot, többletet is, amely egész életünkre szóló élmény marad: a személyes kapcsolatok melegségét, a személyiség spontaneitását, a pillanat örömeivel való élni tudást.

A településünkön élő cigányságra a kettősség a jellemző. Vannak, akik ragaszkodnak régi hagyományaikhoz, de vannak, akik már szeretnék szakítani azzal. Egy más életformát szeretnék, sokkal szebb és jobb életre vágnak. Gyermeküket már igyekeznek iskoláztatni és ők maguk is, iskolába járnak.

A hagyományokhoz ragaszkodó családokra jellemző a magas gyermeklétszám, a többgenerációs együttélés. Az egy nemzetséghez tartozó rokonok erős kötelékkel kapcsolódnak egymáshoz. Gondok, és problémák esetén ez a nagycsalád nyújt védeltséget, ahol mindenki egyenrangú és minden közös. Az időseket nagy tiszteletben tartják és a fiatalokat is, erre nevelik.

A cigánycsaládok szerkezete eltér a nem cigány családokétól. Bár az apa a családfő, az anya az, aki gondoskodik a családról. Az ő feladata a gyermekek felnevelése, az élet biztosítása. A férfiak élete sokkal kötetlenebb. Mivel munkájuk általában alkalmi munka sok szabadidővel rendelkeznek. Ezeket általában társas együttlétekekkel, szórakozással, ivással, kártyázással töltik. Az apai szigor a családok zömében még napjainkban is gyakran jelen van. Nevelésük gyermek-centrikus, de nem a szó szoros értelmében. A gyermekkel a lehető legtöbb jót kell tenni minden pillanatban, számára a létező legjobbat kell nyújtani. Vagyis: sok-sok szeretet, kevés következetesség. Jellemző még a teljesítmény- centrikusság, de ez nem a társadalom, hanem a saját közösségi normáinak megfelelően. Ezért dicséretet nem az iskolában nyújtott eredményeikért kapnak, hanem olyan dolgokért, mely a család számára hasznos. A gyermekeket tartós érzelmi melegség veszi körül annak előnyével és hátrányával

együtt. Nevelésükben alig van kényszer, késztetés, inkább modellek vannak, amit a gyermekek követnek.

Nincs szigorú időbeosztásuk. Sok helyen az órának semmi funkciója nincs. - Az sem okoz gondot, ha a gyermek aznap nem megy iskolába vagy óvodába.

Gyermeknevelésül három jól elkülöníthető szakaszra bontható:

1. korszak : az Újszülött kor:

A gyermek minden percét anyja szoros közelségében tölti. Akkor kap enni, mikor éhes. Nincs esélye, hogy kialakuljon egy olyan biológiai óra, mely a későbbiekben alapja lesz a rendszeres életnek, tervezésnek, előrelátásnak. Ez a korszak a felállásig tart.

2. korszak : Az állandó izgalom korszaka.

A gyermek önállósodni kezd, ki tud már menni a házból, állandó külső veszély fenyegeti. A szülei féltik. – Ebben az időszakban a gyermeket állandóan szüleivel vagy nagyobb testvéreivel látjuk. Ez a korszak a biológiai érés kezdetéig tart.

3.korszak: A biológiai érést követő korszak.

A biológiai érést követően a cigánygyermek életében nagy változás következik be. Az addig óvott, védett gyermekből hirtelen „kicsinyített felnőtt” lesz. Ez körülbelül tíz éves korukra tehető. A cigány gyermekek hirtelen felnőttkori problémákkal találják szembe magukat. Míg a velük egykorú gyermekek játszanak, addig ők már tudják ki lesz a feleségük, és a családalapítással, otthonteremtéssel vannak elfoglalva. Az éles váltás miatt nincs serdülőkoruk, ami számos gondot és problémát okoz a fiatalok életében.

1.2 Az "Ölelj át!" szülői program a befogadó óvodai nevelésünk első lépése

*„Arra a kérdésre, hogy mikor kezdődjék a gyermek zenei nevelése,
azt találtam felelni: kilenc hónappal a születése előtt.
... Az anya nemcsak a testét adja gyermekének,
lelkét is magából építi fel.”
(Kodály Zoltán)*

Már az óvodába lépés előtt nevelési együttműködésre törekszünk a családokkal. A jegyző, a védőnő és az intézményünk vezetőjének segítségével folyamatosan figyelemmel kísérjük a településen a gyermeklétszám alakulását. Tudjuk, mely családokban vannak 0-3 év közötti gyermekek. Ezeket a családokat már a kisgyermek 3. életévének betöltése előtt megkeressük. Meglátogatjuk őket. Ilyenkor nem csak a közvetlen életkörülményekkel ismerkedhetünk meg, de a beszélgetések során gyakran a napi gondokra, problémákra is fény derül. Szembesülhetünk nehézségeikkel, reménytelenségeikkel. Célunk természetesen az, hogy érezzék segítő szándékainkat, bízzanak bennünk, higgyenek segíteni akarásunkban, jó szándékainkba. Fontos meggyőzni ezeket, az embereket az intézményes nevelés fontosságáról, és egyben az óvodai nevelés fontosságáról is. Beszélgetéseink során tájékoztatjuk a szülőket az óvodai életről, szokás szabályrendszeréről, a folyamatos, édesanyával történő beszoktatás lehetőségéről, az itt folyó kompetencia alapú óvodai nevelésről. Arról, hogy ez a nevelés mennyiben tér el az átlagos óvodai neveléstől. Tudniuk kell, hogy gyermekeik az óvodában biztonságban vannak, ahol szeretet, figyelem és törődés veszi őket körül. Természetesen az óvodai „Nytott napok” keretében meg is győződhetnek ezekről a dolgokról.

Igyekszünk a szülőket és gyermekeiket folyamatosan megismertetni az óvodai élettel. Rendezvényeinkre - Játsszóházak, bábszínházak, farsangi bál, Gyermeknap, kirándulás...stb.- rendszeresen meghívjuk a leendő óvodásokat is.

Természetesen mindenki maga döntheti el, hogy részt kíván-e venni a rendezvényeken. Az eddigi tapasztalat azt bizonyítja, hogy a roma származású emberek nehezen nyitnak a világ felé. Viszont, ha sikerül bizalmi kapcsolatot kialakítani velük, rendezvényeink szorgalmas látogatói lesznek. Szívesen bekapcsolódnak játszótéri programokba, lelkesen jönnek nagyszülőkkel együtt farsangi bálra, anyák napi köszöntésre.

Az "Ölelj át!" szülői program keretében a kismamák és a anyukák ölbeli játékokat, altatókat, ringatókat tanulhatnak óvodapedagógusaink segítségével, melyeket később otthon is játszhatnak gyermekeikkel.

Az "Ölelj át!" szülői programunk a családból az óvodába való átmenet segítségét hivatott szolgálni.

A roma etnika kisebbséghez tartozó gyerekek egy sajátos szubkultúrában szocializálódnak. Szocializációjuk során másfajta értékek termelődnek. Erős érzelmekkel kötődnek hagyományaikhoz. Ezek meghatározzák szociális, kulturális, mentális másságukat. A roma családok kultúrája tipikusan szegénység kultúra, nem rendelkeznek tapasztalatokkal arra nézve, hogy a tanulás mobilitást jelent, így mintanyújtási szerepük sem él. Ebből következően a mi (óvodapedagógusok)

feladatunk, hogy átvállaljuk a mintanyújtó szerepet, és a gyermek tanulás iránti motiváltságának kialakítását segítsük.

A szülőket segítőtársainkká kell tennünk, ehhez elengedhetetlen a folyamatos, hiteles kommunikáció. Ezért a szülők motiválását kiemelten kezeljük. Tudatosítanunk kell bennük, hogy gyermekeik életéből ne zárják ki, nem zárhatják ki az intézményes nevelés segítségét.

Befogadó óvodai nevelésünk első lépéseit adhatja meg az "Ölelj át!" szülői programunk.

Célunk: Olyan tartalmas és igényes, élményekben gazdag időtöltést teremteni, ahol, felszabadultan együtt mozoghatnak, mondókázhatnak, énekelhetnek szülők és gyermekek, miközben a szülők kedvet és mintát kaphatnak az otthoni játékok gyakorlásához.

Rohanó, sietős világunkban, ahol egyre kevesebb idő jut az emberi kapcsolatok ápolására, ily módon szeretnénk közvetett módon hozzájárulni az anya- gyermek kapcsolat eredményes kialakulásához.

2. Az "Ölelj át!" program

2.1 Az "Ölelj át!" programunk jelentősége

Havonta egy alkalommal „**Ölelj át**”program keretében három év alatti kisgyermeknek és édesanyjuknak tanítunk ringató, ölbeli játékokat.

A találkozások első fél órájában ölbeli játékok, népi mondókák és népdalok közt kalandozunk, a másodikban, amíg a kicsik a játszószőnyegen játszanak, kisgyermeket érintő témákról beszélgetünk a szülőkkel.

A népi eredetű és ma is közkedvelt ölbeli játékokat választottuk, mert úgy gondoljuk, hogy a kisgyermek számára a világ anyukája ölében és a közös játékban kerekedik ki első ízben. Ez az élmény, útravaló egy életre szól. Szeretnek, ölelnek, és rám figyelnek, azaz fontos és szerethető vagyok, ez minden későbbi kapcsolat alapja.

Kerek a világ. Nem is lehet kerekebb, ha gyermeket ringatsz, cirógatsz, dögönyözöl, csiklandozol, paskolsz. Az ölbeli játékok mozdulatsorral kísért rövid höcögtető, csiklandozók, hintáztatók, dögönyözők, lógázók, lovagoltatók, csúszdázttatók.... A gyermek számára föld és ég összeér, ezekben a kis rigmusokban, ettől is kerek az egész.

Ezek a játékok fogva tartanak egy életérzést, miszerint kerek a világ és élni jó. Az

érzést, mely pillanatokban ölt testet a gyermekünknek ajándékozhatjuk születéstől fogva, nap, mint nap. Aki apróságként sok meghitt pillanatot él át szüleivel, nagyszüleivel később ösztönösen keresi, kutatja a meghitt, és önfelelt perceket, és ölel, ölel újra.

Az ölbeli játékfoglalkozásunk népi eredetű, ma is közkedvelt ölbeli játékok szülőknek való megtanítására jött létre közösségteremtés és hagyományörzés formájában. Az ölbeli játékokat itt úgy játsszuk, ahogy azt régen nagymamáink, kellő időt, ismétlést szánunk a játékoknak, igazodva az életkori sajátosságokhoz és ezzel egyben igazi játékélmény is jobban megszületik.

Mire jók az ölbeli játékok?

Ezek az első játékformák, melyeket a még beszélni sem tudó gyerekekkel is játszhatunk pár hónapos kortól, akár nagyóvodás korig is. A művészeti-, zenei- és érzelmi nevelés alapkövei.

Ezeket a kétszemélyes játékokat a pedagógia bizalmi, illetve kapcsolatteremtő játékoknak hív. Hozzájárulnak gyermekünk érzelmi biztonságának kialakulásához, a biztos anya gyermek kapcsolathoz. Ez az alapja a testi-lelki fejlődésnek. Nemcsak zenei anyanyelvét tudja elsajátítani népi rigmusok, és ölbeli játékok nyomán, hanem észrevétlen fejleszti anyanyelvi képességeit, szókincsét, beszédértését, beszédészlelését, hallását, kifejezőkészségét, memóriáját, bővíti ismereteit a világról, és kihat a mozgásfejlődésre is.

Nagyon találóan adta Kiss Áron 1891-ben az első gyermekjáték-gyűjteményben az ölbeli játékok elnevezést azoknak a játékoknak, melyeknél a felnőtt (esetleg a nagyobb testvér) az ölébe vett gyermekkel játszik. A rövid, ritmikus mondókák (dajkarímek) egyszerre szórakoztatják, tanítják, nevelik a gyermeket, az együttlét, a testközelség pedig érzelmi biztonságot ad mindehhez.

A játék a kisgyermek szinte minden érzékszervét bevonja a fejlődésbe, hiszen láthatja a száj mozgását, hallja a hangokat, érzi bőrén és izmain az érintéseket, mozgásokat. A különböző csatornákon egyidejűleg érkező ingerek, információk az agyban összekapcsolódnak, s ekkor az agykérgi kapcsolatok hatványozottan épülnek. Az agysejtek közötti idegi összeköttetések nagy része születéstől kb. 6 éves korig alakul ki

és fejlődik, tehát az ölbéli játékoknak döntő szerepe lehet és van abban, hogy gyermekünk mennyire lesz okos, szépen beszélő, nyitott, kreatív ember (és még sorolhatnánk...).

Jellemző, hogy e játékok során a rövid, de intenzív koncentrációt, összpontosítást a lazítás, a feloldódás, a nevetés követi. Ez rettenetesen fontos: az együtt nevetés erő! (Hosszan lehetne ecsetelni a nevetés előnyeit, hátránya nem is nagyon van. Ma már nevetés-terápiákat is alkalmaznak jó eredménnyel.) Szóval a nevetés, az együtt nevetés kincs! Nincs is édesebb hang annál, mint mikor gyermekünk nevet, kacag egy kis játék, egy kis csiklandozás után! Az ölbéli játékok egy része az egész test képét fölvezet, másik csoportjuk egy adott testrészre foglalkozik, de témája lehet a természeti környezet vagy hétköznapi dolgok (munkafolyamatok, tevékenységek, tárgyak). Utalnak tempóra (gyors-lassú), mozgásformára, de bennük rejlik a beszédhangokkal való játék, a nyelvre jellemző szabályok elsajátítása is. Mindezek értelmében e játéktípus fejleszti a testtudatot, a nyelvérzéklet, a beszédértést, a szókincset, a ritmusérzéklet, az egyensúlyérzéklet, a koncentrációs képességét, az asszociációt, a képi és fogalmi gondolkodást, az elvonatkoztatást, segít megismerni a világ dolgait.

Mintát kapnak a szülők arra, ha szeretnék gyermekünk figyelmét felkelteni vagy épp megnyugtatni őt, bátran kezdeményezzünk, játsszunk vele! Ha szeretnék haszontalan időt (pl. buszmegállóban vagy orvosi rendelőben való várakozás) hasznossá, értékessé tenni, akkor is ültessük az ölünkbe vagy magunk mellé a kicsit és játsszunk!

Kodály Zoltán 1929-ben egy párizsi zenepedagógiai konferencián azt hangsúlyozta, hogy a zenei nevelést 9 hónappal a születés előtt kell elkezdni. Majd kijavította magát, miszerint az édesanya születése előtt kell 9 hónappal elkezdni. Évekig megmosolyogták a kijelentését, de azóta az orvostudomány bebizonyította, hogy már a magzatra is pozitív hatással lehet az édesanyja által hallgatott zene, mivel hallja azt, és elraktározza az emlékezetében.

A gyermek játékának nyugodt légkörébe beleillenek a mondókák, énekes játékok. Felkeltik az érdeklődését. Testi és lelki fejlődése is harmonikusabbá válik, ha gyakran van vidám, derűs hangulatban az édesanyjával. Az ölbéli játékok során együtt átélt örömeink, nevetésnek csak pozitív hatása van a gyermek és az édesanya számára.

A gyermek zenei fejlődése 3 éves korig

Csecsemőkor: születéstől 12 hónapos korig

- a síráson kívül is sokféle hangot ad a gyermek.
- hangjával már képes egy oktáv távolságban is csúszkálni;
- Hangadását általában mindig valamilyen mozgás kíséri
- Fejét már a hangforrás irányába fordítja, végtagjaival rugdos, kapalózik;
- A hangadás és a mozgás szorosan összetartoznak, ezért a mozgékonyabb csecsemők általában többet gügyörésznek, gögicsélnek;
- Ha a felnőtt utánozni próbálja gyermek hangadásait, akkor azokra szívesen reagál;
- Fejlődésében szép lassan eljut oda, hogy bár beszélni még nem tud tisztán, rövid dallamrészleteket viszonylag pontosan tud énekelni.
- Beszédfejlődése lelassul, szinte megáll. Ez természetes, hiszen megtanult felállni. Kinyílik előtte egy új világ. Az állás teljes koncentrációt igényel, mivel egyensúlyára minden pillanatban oda kell figyelnie.

Tipegőkor: 12 - 24 hónapos kor között

- a gyermekek gögicsélésében már felfedezhető a ritmus;
- képes határozott hangmagasságokat énekelgetni;
- kettéválik a beszéd és énekhang;
- Hangjuk már nem csúszkál;
- Kifejezetten élvezik az ölbéli játékokat;
- Elkezdnek halandzsázni. Ebben a halandzsanyelvben már felismerhetőek a beszéd és a baba számára ismert énekek ritmusai, hangmagasságai. Az édesanyák az értő hallásukkal már pontosan felismerik, hogy gyermekük melyik mondókát, éneket mondja, énekel. A gyermek általában a játék legjellemzőbb szavát ismételgeti, mondja vagy mutatja. Pl: csak a kezét ütögeti vagy simogatja, jelezve, hogy melyik dalt szeretné édesanyjával eljátszani.- Itt is megfigyelhető az édesanyával való szoros kapcsolat, hiszen csak az édesanya képes megérteni a kézmozdulatokból, hogy mit szeretne gyermeke.
- 18 hónapos korától szinte bármivel elkezd önállóan zenélni, ami a kezébe kerül.
- Ritmusokat játszik, halkán vagy hangosan üti össze a tárgyakat.
- már nemcsak a saját hangjával alkot hangokat, hanem különböző eszközök segítségével is;

- sok énekelgetés hatására mondókákat zenésít meg, számára ismert dallammal ruházza fel őket;

Kisóvodáskor: 24 - 36 hónapos kor között

- Már sok dalt, mondókát hallottak.
- Szeretnek játszás közben dúdolászni, halandzsázni.
- Sokszor játszás közben eléneklük, hogy mi történt velük;
- A mozgás és az énekelgetés még ebben az életkorban is összekapcsolódik. Nem ülnek le csak azért, hogy énekeljenek, de miközben építözik, kirakózik vagy tolja az autóját eléneklük a látottakat, a megtapasztalt dolgokat.

Csoportunk dalospacsirtája

2.2 A 2009/2010-es nevelési év "Ölelj át!" programunk foglalkozásai

Új szolgáltatás helyszíne lett az óvodánk az idei tanévtől. Öt anyuka és 3 év alatti kisgyermek jár be havonta egyszer délután egy fő óvodapedagógushoz lovagoltató, ujjszámolgotó, tapsoltató ölbeli játékokat játszani. A kisgyermek és az édesanya meghívását az óvodába „Ölelj át” foglalkozásoknak neveztük a baba – mama – óvodapedagógus együttléteket, a játékos, énekes-mondókás félórát.

A kezdeményezést mindannyian üdvözlendőnek tartjuk több okból is. Először is megtanítjuk a kismamákat a magyar népi mondókák, kicsi gyermekeknek való játékok alkalmazására gyermekük nevelésében. Azután az együtt játszás testi közelséget igényel, ezzel pedig segítséget adunk anya és gyermeke érzelmi kapcsolatának elmélyítéséhez. Eközben a kicsiket megismertetjük az óvodai környezettel, megkönnyítve így a hamarosan kezdődő óvodai életük első napjait. A foglalkozásokon babák és mamák kellemes perceket élnek át együtt. A fotók is erről tanúskodnak.

Ás-pis-kerekes...

Játszunk

Ölelések, érintések

Babák és mamák

Együtt lenni jó...

A 2009/2010-es nevelési év "Ölelj át!" programja		
Időpont	Tevékenység	Öbéli játékok
Szeptember	Ismerkedés a mamákkal és a babákkal - Igények felmérése-	Arcsimogatók Csiklantók
Október	Bébi sajátosságok	Tenyeresdik Tapsoltatók
November	Bébi papik készítése	Ujjkiolvasók Ökölütögetők
December	Bébisüti készítése	Altatók
Január	Baba-mama torna	Csipp csipp csókák Orrfenők Láblógatók
Február	Bébi betegségek	Csücsültetők Hintáztatók
Március	Bébi dalok	Sétáltatók Lovagoltatók
Április	Bébi napirend	Egyéb dajkarímek Rajzoltatók
Május	Bébi - buli	Főzicskélők Ételkínálók

2.3 "Ölelj át!" programunk megvalósításának tapasztalatai

Bevallom őszintén az „Ölelj át program!”elkezdésekor gyakran elfogott a félelem és a szorongás. Félttem, hogy az elindított kezdeményezés nem talál majd befogadásra. Az idő múlásával viszont azt tapasztaltam, hogy türelemmel, értő figyelemmel, szeretettel, toleranciával, megfelelő alázatossággal, empátiával lehet dolgozni az itt élő emberekkel.

Az „Ölelj át!” Program megvalósításának első eredményeit önmagamon éreztem.

Évek óta dolgozom a településen, évek óta foglalkozom halmozottan hátrányos gyermekekkel. A családlátogatások során szerzett tapasztalataim, a továbbképzéseken szerzett ismereteim segítettek, hogy számtalan dolgot megértsek a cigány származású emberekkel kapcsolatban. De mindezek ellenére voltak hiányosságaim. Sok dolgot, sok helyzetet nem értettem. Az „Ölelj át!” program segített hozzá a romonológiában való elmélyüléshez. Áttanulmányozása után számos kérdésemre megkaptam a választ. Így sikerült az elméleti ismereteimet és a gyakorlati tapasztalataimat immár párhuzamban állítanom.

Mire az édesanyákkal való beszélgetésekre sor került, már tudtam, hogy ők mit, és miért tesznek. Megismertem életszemléletüket, kultúrájukat, szokásaikat, hagyományaikat.. Ismertem gyermeknevelési szokásaikat, családjaik hierarchiáját.

Mivel nem a változtatás volt a célom és feladatomban igyekeztem az ő szemléletmódjukhoz megfelelően alkalmazkodni, egy újfajta mintát nyújtani, egy másfajta lehetőséget is megmutatni.

Valamit azonban figyelembe kellett vennem:

Köztudott, hogy a többségi népek gyermekeik nevelésében elsősorban a nyelvi eszközök használatát tekintik elsődlegesnek. Vagyis a szülők nagyon sokat beszélnek a gyermekkel, mesélnek, verselnek.

Nem így nevelkedik azonban a szabadon, jóval kevesebb szót halló cigány kisgyermek. Vagyis sem a szülők, sem a gyermekek nem rendelkeznek megfelelő szókincssel.

A szabad élet után a gondok már az óvodában jelentkeznek. Sokszor a gyermek számára érthetetlen dolgokat követelünk, gyakran nem is érti, hogy mit. Vagyis már óvodába kerülésekor is hátrányos helyzetbe kerül. Már is le van maradva. Nem csoda hát hogy nem érzi jól magát az óvodába, majd később az iskolában. Természetesen ezen a helyzeten nem segít, sőt a gyermekek sorsát csak még jobban megnehezíti, ha a szülőket a pénztámogatás megvonásával kényszerítjük arra, hogy gyermekét óvodába vagy iskolába küldje.

A megoldás a sokgyermekes, lelki és anyagi gondoktól terhelt cigány édesanyák gyermeknevelésben való támogatása, melyre az „Ölelj át!” program is lehetőséget ad, mely elsősorban a csecsemők és a három évnél fiatalabb gyermekek megfelelő nyelvi fejlődését segítené. Sokat beszélve a csecsemőkhöz, kisgyermekekhez, verseket, dalokat, mondókákat mondogatva nekik a kicsik és szüleik beszédkésztsége is megfelelően fejlődne. Így nem okozna gondot az óvodába kerülés sem.

Pl: Az Amerikai Egyesült Államokban végzett kutatás alapján a hat hónapos kortól kezdve segített szegény sorsú, rossz helyzetű gyermekek IQ értéke 5 éves korukban 110, míg a segítséget nem kapott gyermekeké 83. Kamaszkorukra ez az érték tízzel haladja meg a segítséget nem kapott gyermekek értékeit.

Emlékszem az első foglalkozásra. A feszengő önmagamra, az egymástól távol ülő szülőkre. A csetlő- botló mozdulatokra. A helyzetet nehezítette, hogy tudtam, vannak édesanyák, akik között megoldatlan személyi konfliktus is van. A következő alkalommal már sokkal könnyebb volt. Nem kellett kérdeznem, elég volt csak figyelnem. Az anyukák lassan megnyíltak. Gondok, problémák, vélemények, egyéni sorsok kerültek a felszínre. Mint gyakorló anyuka kezdetben a saját tapasztalataimat próbáltam megosztani. Majd jöttek a tanácsok, vélemények innen és onnan is. Elkezdtünk beszélgetni, türelmesen figyelni egymásra. És az édesanyák lassan szembesültek a „másnak is ugyan az a problémája” gondolattal. Életvezetési tanácsok fogalmazódtak meg. Ki, hogyan bánik gyermekével. Ki- mit főz, mit ad enni kisbabájának, hogyan szervezi napjait. Gyermekebetegségek kerültek szóba. A tünetektől a lázcsillapításig. Természetesen a délutánok legélvezetesebb pontjai a közös együttjátszások voltak.

Ilyenkor az édesanyák arcáról eltűnt a gond, a fáradtság, szinte kisimultak. Szemük csillogott, arcuk mosolygott, ahogy legfőbb kincseiket magukhoz húzták. Látszott, hogy megérinti őket valami láthatatlan, csodálatos varázserő, mely megváltoztatja őket. Durkó Sándor László így fogalmazza ezt meg:

„ A testi kontaktus nem csak a gyermekeink fejlődésénél elengedhetetlen, felnőtteknek is az. Nehéz ezt megmagyarázni, de olyan energiákat szabadít fel, melyeket kizárólag az érintés hivatott előhozni, mással nem pótolható. Az érintésben hihetetlen erő lakozik. Az érintésben energia van, csodát tévő energia.”

Jó volt látni, hogy édesanyáink vidáman, oldott hangulatban, konfliktusokról megfeledkezve, egymással beszélgetve indultak a foglalkozásokról hazafelé. Ilyenkor megfogalmazódott bennem a kérdés: Sikerült? Sikerült elérnem , amit szerettem volna? Azt hiszem nyugodtan válaszolhatom azt, hogy igen.

Az oldott légkörű, bár előre tervezett foglalkozásokon rugalmasan próbáltam alkalmazkodni a szülők és a babák igényeihez. A sok mondókaismételéssel nemcsak az volt a célom, hogy az édesanyák megtanulják, hanem az is, hogy a játék által teremtett hangulat tartós maradjon, így ösztönözve őket az otthoni újrajátzásra. Azt hiszem sikerült elérnem, hogy az édesanyák már nem félnek énekelni, örömeiket lelik a dalokban, közös játékokban. És tudják: nincs az a művészien megalkotott rádió és CD felvétel, amely pótolná az édesanya hangját, mosolyát, érintését és ölelését.

Öbéli játékok gyűjteménye

A teljesség igénye nélkül (hiszen a teljesség szinte lehetetlen lenne) sok öbéli játékkal ismertetjük meg a szülőket és bátorítunk minden szülőt a játéokra.

DAJKARÍMEK

Azokat a mondókákat soroltam ide, amelyekkel a felnőttek szórakoztatják, tanítgatják kicsinyeiket.

Altatók

Aludj baba, aludjál
Angyalokkal álmodjál.

* * *

Aludj, baba, aludj,
Amaddig csak akarsz,
Szépet és jót álmodj
Arról, hogy már nagy vagy.

* * *

... álmodjál
Tündérország rózsái közt
Te legyél a legszebb szál.

* * *

Cini- cini, kisbaba,
Édesanyja csillaga,
Édsanyja ringatja,
Két gerlice altatja.

* * *

Aranykertben aranyfa,
Aranymókus alatta.
Aranycsengő muzsikál,
Pici lányka szundikál.

* * *

Aludj el, aludj, kisbabám,
Rengődben szépen hintázzál.
Aludj el minél hamarább,
Álmodjál szebbnél szebb nótát.

Aludj, aludj, édes gyermekem,
Anyád keze ringat csendesen.
Enyhe álmot, enyhe nyugtot
Ád a rengő bölcső, kedvesem.

* * *

Gyermekem, ó, aludjál,
Alszik már a kismadár,
Pihen az erdő s a rét,
Erdőben az őzikék.

* * *

Álmodjál szépeket,
Aranyos meséket,
Tündér öltöztessen,
Angyal simogasson,
Aranyos pillangó
Kocsija ringasson.

* * *

Hunyd le, hunyd le kicsiny szemed,
Édesanyád alszik veled.
Csingi-lingi hegedű
Aludj, aludj, gyönyörű.

* * *

Aludjál, babácskám,
Esti csillag ragyog,
Aludjál aranyos,
Én is álmos vagyok.

* * *

Este van már, alkonyul,
Nyuszi füle lekonyul,
Dorombol a kiscica,
Aludj te is, Katica.

* * *

Szempilládra álom szakad,
Karjaimban elringatlak,

Álmodban is takargatlak.
Most a hátad, most a hasad,
Meg ne fázzon a kis falat.
Szűk takaró ez a világ,
Ha nem én igazítom rád.

* * *

Aranyszárnyú pillangó,
Hol vagy, te kis csapongó?
Minek szállsz oly messzire,
Szállj a baba szemire.

* * *

Arcmutogatók

A felnőtt miközben mondja a gyermek arcát simogatja, majd a mondóka végén a nyakát vagy a hónaalját megcsiklantja.

Ciróka, marók
Mit főztél?
Kását.
Hová tetted?
Pad alá.
Megették a kiscicák.

Miközben mondjuk a mondókát a gyermek arcának megfelelő részeire mutatunk, majd a végén csiklantással fejezzük be a mutogatást.

Kukkantója,
Szusszanója,
Hallgatója,
Tátogója,
Dobbantója,
Lobogója,
Mutogatója

Erdő: a haj, mező: homlok, pillogó: szem, szuszogó: orr, tátogó: a száj.

Zöld erdő
Sík mező
Pillogó
Szuszogó
Tátogó
Itt lemegy
Itt megáll
Itt a kulacs, itt igyál!

* * *

A nyűgös három- négy éves kisgyermekkel játszhatja az édesanya.

Sűrűerdő
Kopasz mező,
Pillogtató,
Szuszogtató,
Tátogtató
Itt lemegy,
Itt megáll,
Itt a kulacs,
Itt igyál.

*lassan összekócoljuk a gyermek haját
végig simítunk a homlokon
mutatjuk a szemét
érintjük az orrát
érintjük a száját
végig sétálunk az állán
a nyakánál megállunk
megsimítjuk a szemöldökét
végül megcsiklandozzuk a hasán.*

* * *

A két arcunkat felfújjuk, a gyerek két kezét megfogjuk:

Kell tojás? – kérdezzük.
Körbesimogatjuk a felfújta arcot:

Tekerem, tekerem
Hopp, eltört!

Ökölrel ráütünk, ez a „kipukkad”, a
kipréselt levegő általában tréfás hangot ad, amin a gyerek jót kacag.

* * *

Hazamegyek,
Kinyitom az ajtót,
Kinyitom az ablakot,
Kisöprögetek,
Becsukom az ablakot,
Becsukom az ajtót,

*ujjammal a gyermek combján felsétálok az arcáig
a homlokát végigsimítom
a szemhéját megérintem
az arcát megsimítgatom
a szemét mutatóujjal lecsukom
homlokát lesimítom*

Csavarintok egyet a kulcson,
És elmegyek itthonról.

*megcsavarintom az orrát
az arcától a combjáig végigcsiklandozom*

* * *

Cicuska, macuska,
Mit főztél, ... (a gyermek neve)
Kevertem babocskát,
Sütöttem pampuskát.
Ide raktam, oda raktam,

két tenyerünkkel simogatjuk a gyermek arcát

utoljára jól bekapta

*begyűjjük a két kezét a két tenyerünk közé, egyszer
jobb
oldalra lendítjük, majd bal oldalra
ugy teszünk, mintha az öklét meg akarnánk enni.*

* * *

Csiklantók

A felnőtt ujjainak mászó mozdulataival megközelíti, majd a végén megcsiklandozza a gyermek nyakát, hónalját.

Komámasszony, nem látott egy
kismalacot?

(Ha a gyermeknek jó kedve van , ráfeleli, hogy
Nem)
Itt a nyoma,
Itt a nyoma,
Itt a csiklandója.

* * *

Bezsere, bezsere, bezsere,
Volt egyszer egy kertecske,
Abban volt egy káposztácska,
Rászokott a kisnyulacska,
Arra ment a kert gazdája,
Ide-oda futott a nyulacska.

* * *

Biderke, biderke,
Itt szalad az egérke.

* * *

Szalad a nyúl a nyomáson,
Fenn van apád a padláson,
Csíkk-makk-makk.

* * *

Csiklandósan megfogdossuk az említett testrészeket, az utolsósorra pedig két újjunk végig fut a gyermekén, megcsiklandozva őt.

Keze , lába van neki,
Szeme, füle van neki,
Orra szája van neki,
És hol fut a kis nyuszi?

*megérintjük testrészeit
végül ujjainkkal
Megcsiklandozzuk*

* * *

Tenyeresdik

A felnőtt a mondóka ütemére mutatóujjával a kisgyermek tenyerében köröz, majd a végén megcsiklatja a tenyerét vagy belemutat, belecsap.

Kerekecske, dombocska,
Itt szalad a nyulacska!
Itt, itt, itt.

* * *

Kerekecske, dombocska,
Itt szalad a nyulacska,
Itt szalad, ott megáll,
Itt egy körutat csinál.

* * *

Kerekecske dombocska,
Merre fut a nyulacska?
Zöld erdőben, zöld mezőbe,
Itt megbújik, itt elbújik,
Hogy senki meg nem leli.

* * *

Erre megy a nyulacska,
Erre megy, itt szalad,
Ez egy édes kis falat.

* * *

Kerekecske köröcske,
Benne van a kis szöcske.

* * *

Kör, kör, karika,
Itt szalad a nyulacska,
Hopp.

* * *

Egy kis kertet kerítettem,
Két kis magot beletettem,
Jött a nyuszi, kikaparta,
Itt is nyoma, ott is nyoma,
Ide szaladt a nyuszika,
Csikk-csikk-csikk.

* * *

Itt keringél a kismadár,
Itt szalad, ide búvik,hónaljhoz,
Kusz, kusz, kusz.

* * *

Áspis, kerekés,
utifüles, leveles,
bíbola, bíbola
Pacs –pacs- pacs.

*Gyógyító mondóka. Lassan
kezdjük, körözünk a tenyerében,
hosszanti irányban kifelé simítva teli tenyérrel
Kihúzzuk a rosszkedvet,végül a tenyerébe pasoklunk*

Én kis kertet kerteltem,
Bazsarózsát ültettem,

*körözünk a tenyerében
ujjunkkal böködünk*

Szél, szél fújdogálja,
Eső, eső veregeti, huss!

*két kezünkkel a tenyerét összekulcsolva lengetjük
Paskoljuk a tenyeret a „huss”-ra résnyire széttárjuk két
karunkat.*

* * *

A házat kiséperjük,
A port letöröljük,
Az ablakot becsukjuk,
A kulcson egyet csavarintunk!

*kezünkkel beleseprünk a hajba
végigsimítunk a homlokon
becsukjuk a szemet, lesimítjuk a pillákat
Megtekerjük az orrát*

* * *

Hadd nézzek a tenyeredbe,
kukk, kukk, mi van benne?
Erre – arra, zöld mezőre,
Jó forrásra , legelőre,
Itt megbújik, itt elbújik,
Itt nem látja meg a kuvik.

*belekukucskálunk a gyermek tenyerébe és játékosan
hangon „kukk”-ot mondunk
ujjunkkal tovább sétálunk a tenyerébe
tovább körzünk a könyökhajlatban
az ujjak tovább sétálnak a hónaljba
a nyakához szaladnak, ahol csiklandósan megbújnak*

* * *

Tapsoltatók

Két kis kakas összeveszett
Azt sem tudta, hogy mit evett,
Tücsköt, bogarat,
Minden féle madarat!
Hess, hess, hess, hess!

*tapsolva mondjuk
gyorsabban tapsolunk
Végén hesegetünk a kezünkkel*

* * *

A következő mondókát tapsolva mondjuk. A sorok hangerősségét a taps erősségével együttváltoztatjuk halkán vagy hangosan.

Gyerekek, gyerekek
szeretik a perezet,
Sósat, sósat,
Jó ropogósat.
Aki vesz, annak lesz,
Aki nem vesz éhes lesz.

* * *

Ujjkiolvasók

Az ölünkben ülő kisgyermek tíz ujját sorra megérintve vagy gyöngéden morzsolgatva és egymás után számolgatva mondjuk:

Ez elment nyulászni,
ez meglátta,
ez meglőtte,
ez megfogta,
ez hazavitte,
ez megnyúzta,
ez megfőzte,
ez megette,
ez elmosogatott,
a kicsinek semmit sem hagytak.

* * *

Egy – megérett a meggy,
Kettő – csipke bokor vessző,
Három – te vagy az én párom,
Négy – megcsípett a légy,
Öt – érik a tök,
Hat – hasad a pad,
Hét – zsemlét süt a pék,
Nyolc, - üres a polc,
Kilenc – kis Ferenc,
Tíz – tiszta víz,
Ha nem tiszta, vidd vissza, a kiscica megissza.

/ Hintázásnál is szoktak a gyermekek ezzel számolni, hogy hányszor lökik meg a hintába ülőt./

A kisgyermek ökolbe szorított kezéből az ujjacskáit egyenként nyitogatjuk ki, végén a hasát megcsiklandozzuk.

Hüvelyk ujjam almafa,
Mutató ujjam megrázta,
középső ujjam felszedte,
gyűrűsujjam hazavitte.
A kis ujjam mind megette,
megfájdult a hasa tőle.

* * *

Ez belésetett a kútba!
Ez kihúzta,
Ez hazavitte,
Ez lefektette,
Ez a huncut kis Ábel felébresztette!
Csík, csík, csík!

* * *

Ez elmegy cseresznyét szedni,
Ez felmászik a fára,
Ez megrázza,
Ez felszedi,
Ez a kicsi mind megeszi,
Hámm.

* * *

Ez a malac piacra megy,
Ez otthon marad,
Ez kap finom pecsenyét,
Ez semmit sem kap,
Ez a malac visít nagyont:
Uí, uí, éhes vagyok!

* * *

Ez elment vadászni,
ez meglőtte,
ez hazavitte,
ez megsütötte,
ez az icike- picike mind megette!

* * *

A gyermeket az ölkünkbe vesszük, és eljátszuk vele amit mondunk.

Hasítom,
Vágom,
szúrom,
könyöklöm,
pacsit adok,
megcsókolom.

*A gyerek tenyerétkezünk élével ütögetjük,
Mintha a két kis kezét szeletelnénk.
Egy ujjunkkal a tenyerébe bökünk
Könyökünket a tenyerébe tesszük.
Belecsapunk a tenyerébe.
Megpusziljuk a tenyerét.*

Ökölütögetők

Így törik a diót: kopp-kopp-kopp,
Úgy meg a mogyorót:
rop- rop-rop.

* * *

Töröm, töröm a mákot,
Sütök vele kalácsot.
Uccu tóla, motóla,
Neked adom , anyuka.

Csipi csókák

Csip- csip, csóka,
Vakvarjucska,
Jó volt-e a
Kisfiúcska?
Ha jó volt a
Kisfiúcska,
Ne csípd meg őt,
Vakvarjucska.

* * *

...Ha nem volt jó
A fiúcska,
Csípje meg a
Vakvarjúcska,
Csipp-csipp-csipp.

* * *

Csipi csóka,
Vakvarjucska,
Komámasszony kéreti a szekerét,
Nem adhatom oda,
Tyúkok ülnek rajta,
Hess, hess, hess.

* * *

Orrfenők

Karonülő gyermekkel játsza az édesanyja. Orrát az orrához illesztve igyekszik megnevettetni.

Én is pisze,

Te is pisze,

Gyere, pisze,
Vesszünk össze.

Pisz-pisz-pisz.

* * *

Egy hegy megy,
Szembe jön egy másik hegy.

Én is hegy,

Te is hegy,

Nekünk ugyan egyre megy.

* * *

Enyém pisze,
tiéd pisze,
Nosza pisze,
vesszünk össze.

Láblógatók

Terpesztett lábakkal előre hajolunk, a kezünket mint egy hintát, összekulcsoljuk, a gyermek abba ül bele háttal nekünk. Óvatosan előre- hátra hintáztatjuk.

Lóg a lába, lóg a,
Nincsen semmi dolga,
Mert ha dolga volna
A lába sem lógna.

* * *

Lába, lába, kicsi lába,
Azzal megy majd óvodába.

* * *

Giling- galang, szól a harang,
Giling –galang, szól a harang,
Harangoznak estére,
A nagyapó kedvére.

* * *

Álltatók

Áll a baba , áll,
Mint a gyertya száll.
Ha elfárad úgy elröppen,
mint a kismadár.

* * *

Áll a baba, áll
Mint egy kismadár,
Édesanyja karosszéke
Nem messze van már,
Holnapután kertek alatt
Lepkét is fog már.

* * *

Áll a baba, áll
Erősödik már,
Holnap után vagy azután,
Menni is fog már.

* * *

Szívem szotty,
Kapaszkodj!

* * *

Sétáltatók

**” Tettem egy kendőt a mellére, aztán én a kendőt fogtam a hátánál, akkor
aztán a gyerek ment. A levegőben a két kezével labickolt, itt volt a kendő,
aztán így jártattam, mentem utána.”**

Ezekkel a mondókákkal hívogathatjuk magunkhoz a kisgyermeket.

Jer mamához, jer, szívem,
Rózsabimbó, édes kicsinyem.

Na még egyszer, kis angyalka, -
szaladj ide karjaimba.

* * *

Volt egyszer egy kisbaba,--
Földre tette anyuka,
Tipegett, topogott,
Két kis cipő kopogott.

* * *

Jár bizony a kisbaba,
Édesanyja csillaga,
Uccu már meg sem áll,
Szállna, mint a kismadár.

* * *

Szivárvány az égen,
Kisbaba a széken,
Édesanyja hívja,
Jöjjön a kisbaba.

* * *

Kipp- kopp kopogok,
A helyemre indulok.

* * *

Kicsi cipő, hová mégy?
Kipp-kopp kopogok,
Óvodába indulok.

* * *

A gyermek kezét megfogva lassan lépegetünk a gyermekkel és ritmikusan mondjuk.

Jár, jár, jár,
járni tanul már,
tipeg, topog bocskorában,
pici baba szép korában,
járni tanul már.

* * *

Jár a baba jár,
mint a kiskirály,
szedegeti a lábát,
koptatja a bocskorát.

* * *

Erre kakas, erre tyúk,
erre van a gyalogút!

* * *

Jár, jár, jár,
járni tanul már,
tipeg-topog bocskorában,
pici baba szép korában,
járni tanul már.

* * *

Csücsültetők

A gyermek kezét fogjuk és lépegetünk vele, a végén leguggolunk.

Menjünk, menjünk mendegéljünk,
egy kis dombnál lecsücsülünk.
csüccs!

* * *

Sétálunk, sétálunk,
Egy kis dombra lecsücsülünk, csüccs!

* * *

Hintáztatók

Kis madarak, ne féljetek,
Tólem meg ne ijedjetek,
Maradjatok csendesen,
Piros alma kell nekem

* * *

Hinta, palinta,
szépen szól a pacsirta,
Lökd meg, pajtás, a hintát,
Érjük el a pacsirtát.

* * *

Hinta, palinta
Megsült a palacsinta.

* * *

Hinta, palinta
Régi dunna, kis katona
Ugorj a Dunába,
Zsupsz!

* * *

Lovagoltatók

Térden lovagoltatjuk a gyermeket, magunkkal szembefordítva.

Csett, Pápára, pillangóra,
Szól a madár virradóra
Csett, csett, csett.

Az első két sornál lassan és kicsitzötyögtetjük,
„csett”-ekre erősen.

* * *

Ugyanígy játszuk a következő mondókát is:

Így lovagolnak a dámák,
Így meg a huszárok,
Így meg a betyárok.

* * *

Gyí te paci, gyí te ló,
gyí te ráró, hóhahó!

*A lovagoltatás végán magasba emeljük vagy a térdünkről
lecsúsztatjuk a gyermeket.*

* * *

Magunkkal szembefordítva, térdünkre ültetjük a gyermeket, két kezünkkel úgy nyúlunk a hóna alá, hogy a tenyerünkkel a hátát megtámasztjuk. Térdünkön lovagoltatjuk úgy, hogy a sarkunkon ritmikusan emelgetjük, gyengéden zötyögtetjük.

Hóc, hóc, katona
ketten ülünk egy lóra
hárman meg a csikóra.

* * *

Térden ülő gyermeket különböző irányban dülöngetjük, a sarkunk emelésével a lovaglást utánozzuk.
Az elején mindig lassan kezdjük, hogy a végére fel tudjunk gyorsítani.

Így mennek a gyerekek,	Lassú imbolygás,
Így mennek a betyárok,	Jobbra- balra dülöngélés,
Így mennek a katonák	Lassú ügetés,
Így mennek a huszárok	Gyors vágatás

* * *

Gyí te, gyí te kis paripa,
Hátadra ül a katona,
Jól megfogja a gyeplődöt,
Hogy ne vessed el majd őtet,
ej-haj, ágaskodva
El is szalad már.

* * *

Gyű te cocó Gyulára,
Ketten megyünk vásárra,
Cukrot hozunk babának,
Hogy jó legyen mamán, ak.

* * *

Gyű Váradra meg vissza,
A lovamat ad vissza,
Mert ha vissza nem adod,
Megcsípem a kis farod.

* * *

Kipp-kopp, kalapács,
kicsi kovács, mit csinálsz?
Sárga lovat patkolok,
Arany szeggel szegelem,
Uccu, pajtás, kapj fel rája,
Úgy is te vagy a gazdája.

* * *

Gyere Gyuri a térdemre,
Lovagoljunk Debrecenbe,
Veszünk ottan vásárfiát,
Szépen szóló kis muzsikát.

* * *

Egyéb dajkarímek

Szép kislány volt nagymama,
Azért szép az unoka.

Ültető: Míg a baba ül,
Mindenki leül.

* * *

Kacagtató: Kacagj baba, kacagjál,
Soha el ne búsuljál.

* * *

Tüsszentő:
Egy: semmi, se,
Kettő: szerencse,
Három, bosszúság,

* * *

Gyermekkonyha

Főzicskélők
Kicsi fazék, kicsi tál,
Kicsi Dóri mit csinál?
Húslevest főz ebédre,
Mama lesz a vendége.

* * *

Mit főzünk, jányok?
Csicseriket,
bugyborikot,
Ádámvacskort
Vadbarackot
Tengeri gugárét.

Süt, süti pogácsát,
Apjának, anyjának,
Kedves kis babájának

* * *

Kavarom a rántást,
Sütöm a pogácsát.

* * *

Töröm-töröm a mákot,
Dagasztom a kalácsot.

* * *

Süssünk, süssünk valamit,
Azt is megmondom, hogy mit:
Vízből legyen, kerek,
Törmelékes, jó édes,
Sodorva, tekerve,
Almával bélelve,
Csigabiga rétes,
Kerek és édes,
Rétes, kerek,
Komámasszony de mérges.

* * *

Süssünk, süssünk valamit,
Majd én megmondom, hogy mit:
Kerek legyen, édes,
Úgy hívják, hogy béles.

Szita, szita, sűrű szita.
Ma szitalok, holnap sütök,
Neked is majd cipót sütök.

* * *

Málé, málé édes légy,
Mint a cukor, kedves légy.

* * *

Ételkínálók

Igyék, egyék,
Nem lesz egyéb

* * *

Jertek, jertek gyermekek,
Kását főztem egyetek.

* * *

Fehér cipó, sós túró
Éhség ellen igen jó.

* * *

Répa, retek mogyoró,
Jó gyermeknek ez való.

* * *

Kicsi csupor, nagy kanál,
Ennél, Lackó, ha tudnál.

* * *

Igyunk, együnk, vígan legyünk,
Búsulásra nem születtünk.

* * *

Réce, ruca, vadliba,
Jöjjenek a lagziba,
Kést, kanalat hozzanak,
Hogy éhen ne haljanak.
Ha jönnek, lesznek,
Ha hoznak esznek.

* * *

Egy kis kakas meg egy réce,
Felugrott a verőcére.
Gyere babám el estére,
Jó vacsora lesz belőle.

* * *

Ide nizz,
Török méz,
Fele cukor,
Fele miz.

* * *

Egyedem-
Begyedem,
Megegyem,
Ne egyem,
Eltegyem,
Ne tegyem?

* * *

Mit sütsz, Iluska?
Lesz leves, hús, galuska.
Hányat terítesz ebédre?
Tizenhárom személyre.
Kik lesznek a vendégek?
Leányok és legények.
Lesz –e aztán muzsikás?
Tücsök- prűcsök a primás.
Klarinétot ki fújja?
Hát az egér a lyukba.
Bim- bam, szól a harang,
Húzza három szép kis galamb,
Érkeznek a cigányok,
Jó étvágyat kívánok.

* * *